

Jubileusz 95-lecia urodzin Profesora *Stanisława Kusia*, dr h.c.

Profesor dr hab. inż. Stanisław Kuś jest znany jako wybitny uczony i inżynier budownictwa, osoba wysoko ceniona w polskim i międzynarodowym środowisku akademickim i zawodowym. W swojej działalności zawsze umiejętnie i harmonijnie łączył pracę naukową, dydaktyczną i zawodową z intensywną działalnością organizacyjną, pracą na rzecz krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń naukowo-technicznych i zawodowych, z czynnym udziałem w życiu organizacji społecznych i patriotycznych oraz z aktywnością sportową i towarzyską. W długoletniej karierze naukowej, zawodowej, organizacyjnej i sportowej dostąpił wielu zasłużonych godności i zaszczytów.

Z okazji pięknego Jubileuszu 95-lecia urodzin Profesora postanowiliśmy – wspólnie z redakcją czasopisma „Inżynieria i Budownictwo” – opublikować niniejszy specjalny „zeszyt rzeszowski”, dedykowany Jubilatowi.

Niżej przedstawiono biografię oraz efekty wieloletniej działalności Profesora.

Stanisław Kuś urodził się 1 lutego 1925 roku w Rzeszowie w rodzinie zasłużonego działacza społecznego, profesora gimnazjum dr. *Andrzeja Kusia* i *Jadwigi* z domu *Rusin*. Podczas okupacji ukończył szkołę rzemieślniczą i 2 lata pracował jako ślusarz w fabryce lotniczej Flugenmotorenwerk Reichshof (przed wojną Rzeszowskie PZL, należące do COP), kontynuując naukę na tajnych kompletach. Był członkiem Armii Krajowej. Egzamin maturalny zdał w 1945 roku w Liceum Matematyczno-Fizycznym w Rzeszowie i rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej, które ukończył w 1951 roku, uzyskując dyplom magistra inżyniera budownictwa.

Już podczas studiów podjął pracę w Przedsiębiorstwie Budowlanym S. Sławiński, a następnie w Zespole Inwestycyjnym Centrali Ogrodniczej, Biurze Studiów Inwestycyjnych Handlu Wewnętrznego, w Departamencie Budownictwa Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz Biurze Studiów i Projektów Typowych Budownictwa Przemysłowego „Bistyp – Warszawa”, w którym kolejno pracował na stanowiskach projektanta, kierownika zespołu i pracowni konstrukcji sprężonych. Jednocześnie w latach 1952–1957 był aspirantem w Katedrze Technologii Prefabrykatów i Betonu Sprężonego Politechniki Warszawskiej, kierowanej przez prof. dr. hab. inż. *Tomasza Kluza*. W 1957 roku uzyskał stopień doktora nauk technicznych na podstawie opublikowanej w wydawnictwie „Arkady” monografii pt. „Konstrukcje sprężone kołowo-symetryczne”. Do 1966 roku pracował w wymienionej katedrze na stanowisku adiunkta, a po mianowaniu na stanowisko docenta w 1966 r. przeszedł do Instytutu Techniki Budowlanej w Warszawie, gdzie pełnił funkcję zastępcy dyrektora ds. naukowo-technicznych i kierował Pracownią Konstrukcji Przestrzennych. W roku 1969 uzyskał w Politechnice Warszawskiej stopień naukowy doktora habilitowanego, przedstawiając rozprawę pt. „Sploty jako zbrojenie sprężające w konstrukcjach strunobetonowych”. Zawarte w niej wyniki badań ciężien o zwiększonej nośności przyczyniły się do udoskonalenia produkowanych na masową skalę prefabrykatów z betonu sprężonego i zyskały międzynarodowe uznanie. Po powrocie w 1972 r. do pracy w biurze projektów „Bistyp – Warszawa” kierował Zakładem Nowych Konstrukcji. Tytuł profesora nadzwyczajnego

uzyskał w roku 1974, a w 1990 został mianowany profesorem zwyczajnym Politechniki Rzeszowskiej, z którą jest związany od 1976 roku jako profesor, kierownik Katedry Konstrukcji Budowlanych i przez trzy kadencje rektor tej Uczelni. W roku 2014 został doktorem honoris causa Politechniki Rzeszowskiej.

Szerokie zainteresowania naukowe Profesora koncentrują się głównie na problematyce kształtowania konstrukcji, zwłaszcza przekryć o dużych rozpiętościach oraz teorii, technologii i badaniach konstrukcji żelbetowych, wstępnie sprężonych, zespolonych oraz konstrukcji z warstwowo klejonego drewna, a także na zagadnieniach normalizacji w projektowaniu konstrukcji budowlanych i jej naukowych podstawach. Jest autorem 2 i współautorem 10 monografii oraz książek technicznych, ponad 300 artykułów, referatów naukowych i technicznych oraz 10 norm budowlanych. Wypromował 9 doktorów nauk technicznych w Instytucie Techniki Budowlanej, Politechnice Rzeszowskiej i Politechnice Warszawskiej, był recenzentem kilkunastu rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz kilkunastu wniosków o tytuł naukowy profesora.

Zgodnie z często przywoływaną definicją budownictwa jako dyscypliny, w której wiedza z obszaru nauk ścisłych i technicznych, uzyskana w wyniku studiów, badań, praktyki i doświadczenia, jest stosowana w wykonywaniu budowlania na użytek człowieka, inspiracją do podejmowanych przez Profesora badań są problemy pojawiające się podczas projektowania i realizacji skomplikowanych, nowatorskich konstrukcji, a uzyskane wyniki badań i analiz umożliwiają projektowanie takich właśnie konstrukcji. W twórczości naukowej i zawodowej Profesora przenikają się i uzupełniają, na zasadzie sprzężenia zwrotnego, zagadnienia związane z kształtowaniem i projektowaniem konstrukcji oraz z uzasadnieniem i uogólnieniem naukowym, które są następnie upowszechniane w środowisku zawodowym i przekazywane studentom w formie wykładów, ćwiczeń projektowych i seminariów. Oprócz wspomnianych wcześniej badań sprężonych konstrukcji kołowo-symetrycznych i splotów do sprężania elementów i konstrukcji strunobetonowych, należy wymienić najważniejsze prace badawcze Profesora, dotyczące m.in. przestrzennej pracy przekryć hal przemysłowych złożonych z płaskich

prefabrykowanych dźwigarów sprężonych (zrealizowano ponad 9 mln m³ hal o takiej konstrukcji), kryteriów i zasad racjonalnego kształtowania konstrukcji, projektowania konstrukcji zespolonych stalowo-betonowych, konstrukcji z klejonego warstwowo drewna, fałdowych konstrukcji stalowych, meteorologicznych obciążeń konstrukcji budowlanych, połączeń i zakotwień zbrojenia biernego i sprężającego, eliminacji termicznych i skurczowych rys ścian zbiorników, badań doświadczalnych elementów i konstrukcji betonowych, stalowych i drewnianych.

Biegła znajomość czterech i czynna kilku innych języków obcych ułatwia Profesorowi szerokie kontakty i intensywną współpracę międzynarodową. Wygłosił Profesor wiele wykładów, referatów generalnych i przeglądowych w uniwersytetach, instytutach, przedsiębiorstwach oraz na kongresach, konferencjach i sympozjach w Europie, Ameryce i Azji, m.in.: w Berlinie, Cottbus, Eidhoven, Leningradzie, Londynie, Moskwie, Lwowie, Montrealu, Paryżu, Rzymie, Aleppo. W latach 1966–1970 przewodniczył Polskiej Grupie Krajowej Stowarzyszenia Badania Materiałów i Konstrukcji (RILEM), przez wiele lat był członkiem Komisji Stali Sprężających Międzynarodowego Stowarzyszenia Konstrukcji Sprężonych (*fib*), brał udział w pracach grupy roboczej W18 – Konstrukcje z drewna i w zjazdach Międzynarodowej Rady Budownictwa (CIB). Jest członkiem American Society of Civil Engineers (ASCE) i członkiem rzeczywistym Akademii Transportu i Budownictwa Ukrainy.

W latach 1975–1980 i 1990–2000 był członkiem Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN oraz od lat 70. XX wieku członkiem Sekcji Konstrukcji Betonowych, Sekcji Konstrukcji Metalowych i Sekcji Konstrukcji Drewnianych. Od 1969 roku jest członkiem Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej. Przez wiele lat był członkiem rad naukowych kilku instytutów naukowo-badawczych i resortowych. O wysokiej pozycji naukowej Profesora świadczy również fakt, że trzykrotnie pełnił wybieralną funkcję członka Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułu Naukowego (w latach: 1976–1978, 1993–1996 i 1999–2002), a w latach 1985–1987 – członka Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

Od roku 1952 był Profesorem czynnym, cenionym przez studentów, nauczycielem akademickim. Prowadził wykłady i ćwiczenia projektowe z kilku przedmiotów, m.in. konstrukcji sprężonych, kształtowania konstrukcji, wybranych zagadnień z konstrukcji betonowych i seminaria dyplomowe. Wypromował w Politechnice Warszawskiej i Politechnice Rzeszowskiej ponad dwustu inżynierów i magistrów inżynierów budownictwa, w tym wielu nagrodzonych i wyróżnionych za wykonane pod Jego kierunkiem prace dyplomowe. Czynnie uczestniczył jako wykładowca w konferencjach szkoleniowych, kursach i innych formach zajęć związanych z podnoszeniem kwalifikacji inżynierów budownictwa.

Profesor *Stanisław Kuś* należy do ścisłej czołówki wybitnych współczesnych polskich projektantów konstrukcji budowlanych. Jest autorem i współautorem kilkudziesięciu projektów zrealizowanych, innowacyjnych konstrukcji. Są wśród nich konstrukcje żelbetone i sprężone, m.in. hala targowa, hala sportowa i sprężona niecka pływalni w Rzeszowie, silosy na sodę w Janikowie, przekrycie sztucznego lodowiska „Torwar” w Warszawie, podziemna część hali widowiskowej „Spodek” w Katowicach, cztery hale w ośrodku przygotowań olimpijskich AWF-u w Warszawie, zespół obiektów sportowych Aleppo Sport City w Syrii

obejmujący 2 stadiony, halę sportową i 2 pływalnie, a także stalowe konstrukcje fałdowe, w tym konstrukcja „Supersamu” w Warszawie, hali sportowej „Olivia” w Gdańsku, krytych pływalni w Koninie i w Zgorzelcu, sztucznego lodowiska w Głogowie, hali sportowo-widowiskowej w Rzeszowie, a także konstrukcje cięgnowe – wiszące przekrycia hali sportowej w Elblągu i sali gier AWF w Warszawie oraz konstrukcje z drewna klejonego, m.in. hal sportowo-widowiskowych w Gorlicach, Tarnobrzegu, Grudziądzu i Ciechanowie.

W latach 1976–2015 podstawowym miejscem pracy Profesora była Politechnika Rzeszowska. Był twórcą i długoletnim kierownikiem Katedry Konstrukcji Budowlanych. Przyczynił się do szybkiego rozwoju naukowego i zawodowego pracowników Katedry i Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska, podniesienia poziomu dydaktyki i nawiązania współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi, biurami projektów i firmami budowlanymi. Przez 3 kadencje (w latach 1987–1990, 1990–1993 i 1996–1999) był rektorem Politechniki Rzeszowskiej. Z sukcesem przeprowadził Uczelnię przez trudny okres zmian ustrojowych, tworząc podstawę do rozwoju jej potencjału naukowego, dydaktycznego i bazy materialnej. Doprowadził do włączenia Ośrodka Kształcenia Lotniczego w Jasionce w struktury Politechniki Rzeszowskiej i pozyskania funduszy na jego doposażenie i funkcjonowanie, a także do utworzenia z Politechniką Warszawską Ośrodka Kształcenia Szybowcowego w Bezmiechowej, przyczyniając się do rozwoju „flagowych” specjalności kształcenia w Uczelni, jakimi są pilotaż i lotnictwo. Pełniąc te funkcje wykazał się Profesor umiejętnościami organizacyjnymi, zdolnością do budowania i aktywizacji pracy zespołów badawczych, entuzjazmem i otwartością na nowe inicjatywy i pomysły.

Wartą odnotowania cechą Profesora jest jego zaangażowanie w prace na rzecz organizacji życia zawodowego środowiska zawodowego inżynierów budownictwa. Od 1952 roku jest aktywnym członkiem i działaczem Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, w którym pełnił funkcje Przewodniczącego Zarządu Głównego i Przewodniczącego Komisji Nauki. Jest Honorowym Członkiem PZITB. Prowadził intensywne działania na rzecz ustanowienia w Polsce samorządu zawodowego inżynierów budownictwa. Był przewodniczącym Komitetu Założycielskiego Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, a następnie członkiem Rady Krajowej Izby. Od 1962 roku jest redaktorem działowym miesięcznika „Inżynieria i Budownictwo”, a od kilkunastu lat – członkiem redakcji „Wiadomości Projektanta Budownictwa”. Był przewodniczącym i członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych kilkudziesięciu konferencji krajowych i międzynarodowych. Przez wiele lat przewodniczył Komisji Nagród Ministra Budownictwa za prace dyplomowe, doktorskie, habilitacyjne i publikacje.

Jako rodowity rzeszowianin uczestniczy Profesor w życiu lokalnej społeczności, angażując się w działania związane z rozwojem miasta. W młodości był członkiem Armii Krajowej. Brał udział w akcji „Burza”. Od lat 50. XX wieku utrzymuje ścisłe kontakty ze środowiskiem budowlanym Rzeszowa. Zaprojektował kilkanaście znaczących w mieście obiektów, m.in.: halę targową, halę sportową i pływalnię MOSiR, halę widowiskowo-sportową, a ostatnio trybunę stadionu miejskiego (i jej przekrycie). Podejmował liczne działania na rzecz integracji i rozwoju rzeszowskiego ośrodka akademickiego. Od 2008 roku jest Honorowym Obywatel Miasta Rzeszowa.

Jako wyraz uznania zasług związanych z działalnością naukową, zawodową, organizacyjną i społeczną otrzymał Profesor wiele odznaczeń państwowych, resortowych i nagród, w tym Krzyż Oficerski i Krzyż Kawalerski Polonia Restituta, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, Medal Edukacji Narodowej, Krzyż Armii Krajowej, Odznakę za Akcję „Burza”, medal „Zasłużonym dla Politechniki Rzeszowskiej”, Złotą i Srebrną Odznakę PZITB, Medal PZITB im. prof. Stefana Kaufmana, Honorową Odznakę „Za Zasługi dla Budownictwa”, Nagrodę Prezydenta Miasta Rzeszowa oraz ponad 30 nagród Ministra Budownictwa za wybitne osiągnięcia twórcze, kilkanaście nagród Rektora Politechniki Rzeszowskiej i nagród stowarzyszeń naukowo-technicznych.

Oprócz imponujących osiągnięć naukowych, zawodowych, dydaktycznych i organizacyjnych, należy wymienić cechy decydujące o klasie intelektualnej i niepowtarzalnej osobowości Profesora. Wszechstronnie utalentowany, niezwykle pracowity, życzliwy, wyrozumiały i pomocny nauczyciel, szef i współpracownik, społecznik żywo

zaangażowany w prace na rzecz środowiska naukowego i zawodowego, gorący patriota, cieszy się Profesor powszechnym szacunkiem i uznaniem. Umiejętnością harmonijnego łączenia pracy naukowej, dydaktycznej i zawodowej z intensywną działalnością organizacyjną, pracą na rzecz krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń naukowo-technicznych i zawodowych, czynnym udziałem w życiu organizacji społecznych i patriotycznych oraz aktywnością sportową i towarzyską budzi głęboki podziw i szacunek.

* * *

W imieniu Koleżanek i Kolegów z Politechniki Rzeszowskiej, którzy mieli możliwość korzystać z wiedzy, doświadczenia i życzliwości Profesora, pragnę przekazać Jubilatowi podziękowania, gratulacje i serdeczne życzenia dobrego zdrowia, pogody ducha, zasłużonej satysfakcji z osiągnięć i zachowania młodzieńczego entuzjazmu.